

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
Title : Human Rights in the Constitution of the Kingdom of Thailand

จัดทำโดย นายวิวัฒน์ ทองลงยา
รหัส ๕๘๐๓๓๕

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตร หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๓
วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

บทคัดย่อ

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญที่จะก่อให้เกิดสันติภาพและความเจริญก้าวหน้าขึ้นในโลก จึงร่วมมือกันจัดตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญประการหนึ่งได้แก่ การคุ้มครองมนุษยชาติให้ได้รับความเป็นธรรมอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ได้มีมติรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ (ค.ศ.๑๙๔๘) ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสี่สิบประเทศแรกที่ลงคะแนนเสียงร่วมรับรองปฏิญญานี้ในการประชุมดังกล่าว ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติรับรองสิทธิมนุษยชนตามปฏิญญาสากลดังกล่าวไว้โดยชัดแจ้ง โดยมุ่งคุ้มครองสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางสังคม สิทธิทางเศรษฐกิจ และสิทธิทางวัฒนธรรม และมีมติประกาศให้วันที่ ๑๐ ธันวาคม ของทุกปี เป็นวันสิทธิมนุษยชน (Human Rights Day)

สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เหตุผลในการประกาศใช้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

อารัมภบทของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้ระบุเหตุผลในการประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนว่า

“โดยที่การยอมรับศักดิ์ศรีแต่กำเนิด และสิทธิที่เท่าเทียมกันและที่ไม่อาจเพิกถอนได้ของสมาชิกทั้งมวลแห่งครอบครัวมนุษยชาติ เป็นพื้นฐานแห่งอิสรภาพ ความยุติธรรม และสันติภาพในโลก

โดยที่การไม่นำพาและการหมิ่นในคุณค่าของสิทธิมนุษยชน ยังผลให้มีการกระทำอันป่าเถื่อน ซึ่งเป็นการขัดอย่างร้ายแรงต่อมโนธรรมของมนุษยชาติ และการมาถึงของโลกที่ได้มีการประกาศให้ความมีอิสรภาพในการพูดและความเชื่อ และอิสรภาพจากความหวาดกลัวและความต้องการของมนุษย์ เป็นความปรารถนาสูงสุดของประชาชนทั่วไป

โดยที่เป็นการจำเป็นที่สิทธิมนุษยชนควรได้รับความคุ้มครอง

สมัชชาจึงประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้ ให้เป็นมาตรฐานร่วมกันแห่งความสำเร็จสำหรับประชาชนทั้งมวลและประชาชาติทั้งหลาย เพื่อจุดมุ่งหมายที่ว่าปัจเจกบุคคลทุกคนและทุกส่วนของสังคม โดยการคำนึงถึงปฏิญญานี้เป็นเบื้องต้น จะมุ่งมั่นส่งเสริมการเคารพสิทธิและอิสรภาพเหล่านี้ ด้วยการสอนและการศึกษา และให้มีการยอมรับและยึดถือโดยสากลอย่างมีประสิทธิภาพด้วยมาตรการแห่งชาติและระหว่างประเทศอันก้าวหน้าตามลำดับ ทั้งในบรรดาประชาชนของรัฐสมาชิกด้วยกันเอง และในบรรดาประชาชนของดินแดนที่อยู่ใต้เขตแห่งรัฐนั้น”

ความหมายของสิทธิมนุษยชน

เมื่อพิจารณาจากเนื้อหาของบทบัญญัติแห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแล้ว อาจกล่าวได้ว่า “สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิในชีวิต การดำรงชีวิต สิทธิในร่างกาย เสรีภาพ ทรัพย์สิน ความเท่าเทียม ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลทุกคน”

มีข้อโต้เถียงทางวิชาการว่าควรมีการนิยามความหมายของคำว่า “สิทธิมนุษยชน” หรือไม่ ซึ่งมีผู้ให้ความเห็นในประเด็นนี้แตกต่างกันเป็น ๒ ฝ่าย ได้แก่

ฝ่ายแรก เห็นว่า ไม่ควรมีคำจำกัดความหมายของคำว่า “สิทธิมนุษยชน” ไว้ชัดเจน เพราะการให้ความหมายของสิทธิมนุษยชนที่ชัดเจน จะสร้างข้อจำกัดในการพัฒนาของสิทธิมนุษยชน

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า ควรมีการให้นิยามความหมายของสิทธิมนุษยชนไว้ในกรอบที่ชัดเจนแน่นอน เพื่อประโยชน์ในการวินิจฉัยว่าการกระทำใดเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

นายปรีดี พนมยงค์ ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก และศาสตราจารย์กุลพล พลวัน ได้นิยามความหมายของสิทธิมนุษยชนไว้ว่า สิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิด โอนแก่กันไม่ได้ มีความเป็นสากล ใช้ได้เสมอ ยกเลิกเพิกถอนไม่ได้ และไม่อาจพรากไปจากมนุษย์ได้ นอกจากนี้แล้วในบางกรณียังเป็นเรื่องของความต้องการพื้นฐานอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์

ศาสตราจารย์วิทิต มั่นตราภรณ์ ได้นิยามความหมายของสิทธิมนุษยชนไว้ว่า สิทธิมนุษยชนเป็นข้ออ้างเรื่องประโยชน์ที่ต้องได้อย่างน้อยเป็นการอ้างต่อรัฐ

ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ ได้นิยามความหมายของสิทธิมนุษยชนไว้ว่า สิทธิมนุษยชน คือสิทธิที่ติดตัวมาแต่กำเนิดแล้วรัฐรับรอง และถ้ารัฐจะจำกัดสิทธิประเภทนี้ต้องอธิบายให้เหตุผลได้อย่างชัดเจน หากเป็นสิทธิที่รัฐมอบให้รัฐสามารถจำกัดได้เสมอ

สรุปได้ว่า สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิดเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลนั้นมีความเป็นมนุษย์ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนต้องมีเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตสำหรับบุคคลนั้นๆ โดยสิทธิเหล่านี้ไม่สามารถโอนหรือพรากไปจากมนุษย์ได้

ประเภทของสิทธิมนุษยชน

ประเภทของสิทธิมนุษยชนตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) จำแนกออกเป็น ๕ ประเภท ได้แก่

๑. สิทธิพลเมือง (Civil Rights) ได้แก่ สิทธิในชีวิตและร่างกาย เสรีภาพและความมั่นคงในชีวิต ไม่ถูกทรมาน ไม่ถูกทำร้ายหรือฆ่า สิทธิในความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย สิทธิที่จะได้รับสัญชาติ

๒. สิทธิทางการเมือง (Political Rights) ได้แก่ สิทธิในการมีส่วนร่วมกับรัฐในการดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์สาธารณะ เสรีภาพในการรวมกลุ่มเป็นพรรคการเมือง เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ สิทธิเลือกตั้งเสรี

๓. สิทธิทางสังคม (Social Rights) ได้แก่ สิทธิการได้รับการศึกษา สิทธิการได้รับหลักประกันด้านสุขภาพ ได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างเต็มที่ ได้รับความมั่นคงทางสังคม มีเสรีภาพในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว

๔. สิทธิทางเศรษฐกิจ (Economic Rights) ได้แก่ สิทธิการมีงานทำ ได้เลือกงานอย่างอิสระ และได้รับค่าจ้างที่เหมาะสม สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน

๕. สิทธิทางวัฒนธรรม (Cultural Rights) ได้แก่ การมีเสรีภาพในการใช้ภาษาหรือสื่อ ความหมายในภาษาท้องถิ่นของตน มีเสรีภาพในการแต่งกายตามวัฒนธรรม การปฏิบัติตามวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นของตน การปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา การพักผ่อนหย่อนใจทางศิลปวัฒนธรรมและการบันเทิงได้โดยไม่มีใครมาบีบบังคับ

สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

หลังจากที่ประเทศไทยเข้าร่วมรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนได้มีความตื่นตัวในการบัญญัติกฎหมายเพื่อรับรองสิทธิมนุษยชนดังกล่าวไว้ในกฎหมายไทย ซึ่งมีแนวโน้มที่จะชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ใช้กันมาในอดีตได้กล่าวถึงสิทธิมนุษยชนไว้บางส่วน จนกระทั่งได้มีการพัฒนาบทบัญญัติดังกล่าวให้มีความสมบูรณ์ขึ้นตามที่ปรากฏในประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยบัญญัติเรื่องสิทธิมนุษยชนไว้ค่อนข้างจะสมบูรณ์ ดังปรากฏตามมาตรา ๔ ซึ่งบัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง” ซึ่งสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑ ที่กล่าวไว้ว่า “มนุษย์ทั้งหลายเกิดมามีอิสระเสรี และเท่าเทียมกัน ทั้งศักดิ์และสิทธิในตน มีเหตุผลและมโนธรรม ควรปฏิบัติต่อจิตวิญญาณแห่ง ภารดรภาพ” ซึ่ง “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” เพิ่งได้รับการบัญญัติในรัฐธรรมนูญของไทยเป็นครั้งแรก นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติที่รับรองความมีอยู่ของสิทธิมนุษยชนไว้ในเรื่องต่าง ๆ อีก ซึ่งจำแนกตามประเภทของสิทธิมนุษยชนทั้งห้าประการดังกล่าว ได้แก่

๑. สิทธิพลเมือง (Civil Rights) ได้แก่ ความเท่าเทียมกันตามกฎหมาย โดยไม่คำนึงถึงเพศ ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา อายุ สภาพร่างกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๓๐

การรับรองการมีสิทธิเสรีภาพในร่างกาย การจะไม่ถูกทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษ โดยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม รวมถึงการจับ คุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคล หรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพไม่ได้ ตามมาตรา ๓๑

หลักที่ว่า “บุคคลจะต้องไม่รับโทษทางอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้” ตามมาตรา ๓๒

หลักที่ว่าในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ตามมาตรา ๓๓ การให้ความคุ้มครองแก่สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว ตามมาตรา ๓๔

การรับรองเสรีภาพในเคหสถาน ตามมาตรา ๓๕

๒. สิทธิทางการเมือง (Political Rights) ได้แก่

การรับรองเสรีภาพในการชุมนุมโดยปราศจากอาวุธ ตามมาตรา ๔๔

การรับรองเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์กรเอกชน หรือหมู่คณะอื่น ตามมาตรา ๔๕

การรับรองการรวมตัวเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามมาตรา ๔๖

การมีเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๔๗ การคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สิน และการสืบมรดก ตามมาตรา ๔๘

๓. สิทธิทางสังคม (Social Rights) ได้แก่

การรับรองว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา ๔๓

การรับรองเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือการประกอบอาชีพ ตามมาตรา ๕๐

การเกณฑ์แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งกฎหมาย ตามมาตรา ๕๑

ความเสมอภาคในการเข้ารับบริการสาธารณสุข ตามมาตรา ๕๒

การคุ้มครองเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติ อันไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๕๓ บุคคลที่มีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ บุคคลพิการหรือทุพพลภาพมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐตามมาตรา ๕๔ และมาตรา ๕๕

การรับรองสิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและได้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติ ตามมาตรา ๕๖

การคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ตามมาตรา ๕๗

การรับรองสิทธิของบุคคลในการรับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ ตามมาตรา ๕๘ และจากหน่วยราชการ ตามมาตรา ๕๙

การรับรองสิทธิมีส่วนร่วมในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครอง ตามมาตรา ๖๐

การรับรองสิทธิในการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และรับแจ้งผลการพิจารณา ตามมาตรา ๖๑

การรับรองสิทธิของบุคคลในการฟ้องหน่วยงานราชการ ตามมาตรา ๖๒

การรับรองสิทธิบุคคลในการต่อต้านโดยสันติวิธี ตามมาตรา ๖๕

๔. สิทธิทางเศรษฐกิจ (Economic Rights) ได้แก่

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ตามมาตรา ๔๙

๕. สิทธิทางวัฒนธรรม (Cultural Rights) ได้แก่

การรับรองเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ ตามมาตรา ๓๖

การรับรองเสรีภาพในการสื่อสาร ตามมาตรา ๓๗

การรับรองเสรีภาพในการนับถือศาสนา ตามมาตรา ๓๘ และในการแสดงความคิดเห็น ตามมาตรา ๓๙ ทางวิชาการ ตามมาตรา ๔๒

ต่อมามีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังคงมีการ บัญญัติรับรองเรื่องสิทธิมนุษยชนไว้ในมาตรา ๔ ที่บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และ

ความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพย่อมขัดต่อรัฐธรรมนูญและปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน รวมถึงยังมีบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชนดังต่อไปนี้

๑. สิทธิพลเมือง (Civil Rights) ได้แก่

ความเสมอภาคของบุคคลภายใต้กฎหมาย ตามมาตรา ๓๐

สิทธิและเสรีภาพในชีวิตร่างกาย จาการถูกทรมาน ทารุณกรรม และการลงโทษด้วยวิธีการที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม ตามมาตรา ๓๒

เสรีภาพในเคหสถาน ตามมาตรา ๓๓

เสรีภาพในการเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่ ตามมาตรา ๓๔

สิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัว ตามมาตรา ๓๕

เสรีภาพในการสื่อสาร ตามมาตรา ๓๖

สิทธิในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ตามมาตรา ๓๗ และมาตรา ๔๐

๒. สิทธิทางการเมือง (Political Rights) ได้แก่

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน ตามมาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖

สิทธิได้รับทราบข้อมูลข่าวสารสาธารณะและการร้องเรียน ตามมาตรา ๕๖ ถึงมาตรา ๖๒

เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ตามมาตรา ๖๓ เสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน องค์การพัฒนาเอกชน หรือหมู่คณะอื่น ตามมาตรา ๖๔

เสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖๕

สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๖๘ และมาตรา ๖๙

๓. สิทธิทางสังคม (Social Rights) ได้แก่

เสรีภาพในการนับถือศาสนา ตามมาตรา ๓๗

สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา ตามมาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๐

สิทธิในการได้รับบริการทางสาธารณสุข ตามมาตรา ๕๑ และสิทธิได้รับสวัสดิการของรัฐแก่บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าหกสิบปีบริบูรณ์ และไม่มีรายได้เพียงพอในการประกอบอาชีพ รวมถึงบุคคลพิการและทุพพลภาพ รวมถึงบุคคลไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การดำรงชีพ ตามมาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๕๕

๔. สิทธิทางเศรษฐกิจ (Economic Rights) ได้แก่

สิทธิในทรัพย์สินซึ่งได้รับความคุ้มครอง ตามมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒

สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ตามมาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔

๕. สิทธิทางวัฒนธรรม (Cultural Rights) ได้แก่

สิทธิชุมชนในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ ตามมาตรา ๖๖

สิทธิของบุคคลที่จะเข้าร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ตามมาตรา ๖๗

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติถึงองค์กระอิสระที่เรียกว่า “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” ไว้ในมาตรา ๒๕๖ และมาตรา ๒๕๗ ซึ่งตามมาตรา ๒๕๖ กำหนดว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีจำนวน ๗ คน พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ซึ่งมีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้แทนจากองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน และมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปี มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีและเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ ดังต่อไปนี้

(๒) เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณี que เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณี que เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

(๔) ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหายและเป็นกรณีที่เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๕) เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎ ต่อร์ัฐสภาหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(๖) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

(๗) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

(๘) จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศและเสนอต่อรัฐสภา

(๙) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญของไทยกับความหวังใจของสหประชาชาติ

องค์การสหประชาชาติได้แสดงความหวังใจต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนในหลายพื้นที่ของโลก โดยเฉพาะต่อผู้อพยพและผู้ลี้ภัย ผู้ไร้ที่อยู่ในประเทศ ชนกลุ่มน้อยและกลุ่มศาสนา ผู้เคลื่อนไหวทางการเมือง และสื่อมวลชน ต่อการกระทำทารุณเด็ก การใช้แรงงานเด็ก การเกณฑ์เด็กเป็นทหาร เด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เด็กข้างถนน โสเภณีเด็ก เด็กที่ติดเชื้อเอชไอวีจากมารดา การลักลอบค้าอาวุธสงครามขนาดเล็ก กับระเบิด การทำทารุณต่อนักโทษ ความแออัดในเรือนจำ การขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักโทษ

บทสรุป

นับแต่มีการประกาศใช้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ประเทศไทยได้เข้ารับรองปฏิญญาฉบับดังกล่าว ทั้งยังมีการบัญญัติรับรองสิทธิมนุษยชนไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับ แต่เพิ่งมาให้การรับรองอย่างจริงจังนับแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และยังคงมีบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยภายใต้หลักสิทธิมนุษยชนต่อมา ซึ่งยังคงมีบทบัญญัติรับรองสิทธิมนุษยชนที่ขัดแย้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อีกด้วย และเมื่อพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว มีบทบัญญัติถึงสาระสำคัญที่ตรงตามข้อหวังใจเกี่ยวกับคนชาติไทยในประเภทของผู้ไร้ที่อยู่ในประเทศ กลุ่มศาสนา ผู้เคลื่อนไหวทางการเมือง และสื่อมวลชน รวมถึงครอบคลุมถึงความหวังใจในการทรมานนักโทษอีกด้วย

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติรับรองสิทธิมนุษยชนไว้อย่างละเอียดและชัดเจน การจะมีบทบัญญัติใดเพิ่มเติมลงไปอีกย่อมจะทำให้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญขยายออกไปโดยไม่จำเป็น ส่วนความหวังใจในประเด็นอื่นของสหประชาชาติยังเป็นรายละเอียดหากนำมาบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ย่อมก่อความยุ่งยากในการปรับปรุงแก้ไข สมควรบัญญัติไว้เป็นกฎหมายลำดับรองลงไป จึงไม่มีข้อเสนอแนะในการแก้ไขบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับประเด็นสิทธิมนุษยชน หากแต่มีข้อเสนอแนะให้ตรวจสอบบทบัญญัติแห่งกฎหมายของไทยว่าบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนไว้ครบถ้วนหรือไม่ หากยังไม่มีบทบัญญัติในประเด็นดังกล่าว หรือมีแล้วแต่ไม่ครบถ้วน ให้มีการพิจารณาความเหมาะสมในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฉบับเดิมหรือตรากฎหมายฉบับใหม่ขึ้นเพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชน